JOCUL DIDACTIC CA STRATEGIE DE FORMARE A COMPETENȚEI DE COMUNICARE ORALĂ LA ELEVI

DIDACTIC GAME AS A STRATEGY FOR TRAINING ORAL COMMUNICATION COMPETENCE IN STUDENTS

Cristina ȚÎCĂU,
Specialitatea Educație lingvistică și literară, gr. MELL 2401,
Coordonator științific: **Valeriana PETCU**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Competența de comunicare orală reprezintă un pilon fundamental al învățământului primar, fiind esențială atât pentru succesul școlar, cât și pentru integrarea socială. Lucrarea de față analizează rolul jocului didactic ca metodă activ-participativă în dezvoltarea acestor abilități la elevi. Prin îmbinarea elementelor ludice cu obiectivele instructiv-educative, jocul didactic contribuie la diminuarea barierelor psihologice și la stimularea exprimării lingvistice. Articolul abordează cadrul teoretic al comunicării orale, funcțiile formative ale jocului didactic și oferă exemple practice pentru dezvoltarea structurilor fonetice, lexicale și gramaticale. Rezultatele evidențiază faptul că integrarea sistematică a jocurilor didactice în curriculumul disciplinei Limba și literatura română asigură o dezvoltare armonioasă a personalității elevului, transformând procesul de învățare într-o experiență atractivă și eficientă.*

Cuvinte-cheie: *joc didactic, comunicare orală, învățământ primar, competență lingvistică, învățare activă*

Abstract: *Oral communication competence is a fundamental pillar of primary education, essential for both academic success and social integration. This paper explores the role of the didactic game as an active-participatory method in developing these skills in students. By combining ludic elements with instructional goals, the didactic game reduces psychological barriers and stimulates linguistic expression. The article analyzes the theoretical framework of oral communication, the formative functions of the didactic game, and provides practical examples for developing phonetic, lexical, and grammatical structures. The findings suggest that the systematic integration of didactic games into the Romanian language curriculum ensures a harmonious development of the student's personality, transforming the learning process into an engaging and effective experience.*

Keywords: *didactic game, oral communication, primary education, linguistic competence, active learning*

În contextul educațional contemporan, formarea competenței de comunicare orală reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai învățământului primar. Capacitatea elevului de a se exprima clar, coerent și adecvat în diverse situații de comunicare nu este doar un obiectiv lingvistic, ci și o premisă esențială pentru integrarea socială și succesul școlar general. Jocul didactic, prin natura sa hibridă care îmbină elementul ludic cu cel instructiv-educativ, se profilează ca o metodă activ-participativă de o eficiență remarcabilă în atingerea acestor deziderate.

Competența de comunicare orală nu se limitează la simpla cunoaștere a regulilor gramaticale sau la posedarea unui vocabular bogat. Ea implică o dimensiune pragmatică și funcțională, definită prin capacitatea de a recepta mesaje orale și de a produce discursuri

adaptate contextului, partenerului de dialog și intenției de comunicare [3, p. 40]. Conform programelor școlare actuale, această competență vizează atât aspecte fonetice (pronunție corectă, intonație), cât și aspecte lexicale, sintactice și logice [1, pp. 19-68].

Jocul didactic reprezintă o formă de activitate prin care se realizează sarcini de învățare într-o atmosferă de relaxare și entuziasm. Spre deosebire de metodele tradiționale, jocul elimină barierele psihologice, cum ar fi teama de eșec sau inhibiția, permițând elevului să experimenteze liber cu limbajul [2, p. 83].

Din perspectivă pedagogică, jocul didactic se distinge printr-un ansamblu de funcții esențiale, care contribuie în mod direct la eficientizarea procesului instructiv-educativ și la formarea competențelor elevilor.

În primul rând, funcția informativă vizează facilitarea achiziției de cunoștințe noi, în special a termenilor și structurilor lingvistice, într-un context relaxat și accesibil. Prin intermediul jocului, conținuturile sunt prezentate într-o manieră atractivă, ceea ce favorizează înțelegerea și asimilarea lor rapidă, fără presiunea caracteristică metodelor tradiționale.

În al doilea rând, funcția formativă are în vedere dezvoltarea proceselor cognitive fundamentale, precum gândirea, memoria și imaginația, dar și a abilităților sociale. Activitățile ludice implică elevii în sarcini care solicită cooperarea, comunicarea și luarea deciziilor, contribuind astfel la formarea unor comportamente sociale adecvate și la dezvoltarea competențelor de lucru în echipă.

Nu în ultimul rând, funcția motivațională (de motivare) transformă efortul intelectual într-o activitate plăcută și stimulativă. Caracterul atractiv al jocului menține interesul elevilor pe parcursul întregii activități didactice, reducând monotonia și sporind implicarea activă în învățare. În acest mod, elevii devin participanți activi la propriul proces de formare, ceea ce conduce la rezultate educaționale mai durabile și mai relevante.

Implementarea jocurilor didactice în orele de Comunicare în limba română (CLR) sau Limba și literatura română permite abordarea integrată a componentelor limbajului [1, p. 38].

Jocuri precum *„Cu ce sunet începe cuvântul?"* sau *„Telefonul fără fir"* sunt instrumente excelente pentru educarea auzului fonematic și corectarea pronunției.

Jocul didactic „Telefonul defectat” constituie o strategie eficientă de valorificare a învățării prin experiență, având ca obiective specifice identificarea structurii actului de comunicare, conștientizarea rolului unui bun ascultător și evidențierea factorilor de bruiaj care pot altera transmiterea mesajului. Mecanismul jocului, bazat pe transmiterea succesivă a unui mesaj în șoaptă, solicită o atenție auditivă sporită și o decodificare corectă a sunetelor, astfel încât mesajul final să corespundă celui inițial. În acest context, elevii devin conștienți de importanța clarității exprimării și a receptării corecte în procesul comunicării.

Dezvoltarea auzului fonematic și corectarea pronunției sunt susținute printr-o varietate de strategii ludice, integrate în activități didactice sistematice. În acest sens, distingerea sunetelor reprezintă o etapă fundamentală, realizată prin exerciții de tipul „cu ce sunet începe cuvântul”, care implică discriminarea fonemelor apropiate (de exemplu, perechi precum *b–p*). Aceste activități contribuie la formarea competenței fonetice, definită prin capacitatea de a percepe, diferenția și reproduce corect unitățile sonore ale limbii.

Un alt aspect esențial îl constituie fixarea bazei auditive, care presupune consolidarea relației dintre percepția auditivă și producerea verbală. Achiziția eficientă a unităților lexicale este condiționată de receptarea corectă a acestora, urmată de repetare și utilizare în contexte variate, ceea ce facilitează transferul în memoria de lungă durată.

De asemenea, corectarea prin imitație reprezintă o strategie didactică eficientă, bazată pe parcurgerea unor etape progresive: emiterea sunetului, receptarea acestuia,

imitarea modelului oferit de cadrul didactic și repetarea colectivă. Această succesiune metodică asigură interiorizarea corectă a structurilor fonetice și formarea deprinderilor de pronunție adecvată.

În completare, utilizarea denumirilor figurate facilitează învățarea sunetelor dificile prin asocieri sugestive și accesibile elevilor (de exemplu, asocierea sunetului „ș” cu „șuieratul șarpelui”). Astfel de analogii contribuie la ancorarea cunoștințelor în experiența concretă a elevilor, sporind eficiența procesului de învățare.

Importanța acestor activități este amplificată de specificul sistemului fonetic al limbii române, care include sunete și grupuri de sunete particulare (ă, î, â, ș, ț, ce, ci, che, chi etc.), susceptibile de a genera dificultăți de pronunție în absența unor exerciții sistematice. Prin integrarea jocului în demersul didactic, procesul de corectare a pronunției devine unul atractiv și lipsit de presiune, favorizând implicarea activă a elevilor și stimulând motivația pentru utilizarea corectă și expresivă a limbii.

Prin intermediul jocurilor de tipul *„Găsește cuvântul cu sens opus"* sau *„Lănțișorul cuvintelor"*, elevii își îmbogățesc și își activează vocabularul într-un mod dinamic și competitiv.

Jocurile didactice de tipul „Găsește cuvântul cu sens opus”, precum și activitățile bazate pe asocieri verbale, reprezintă strategii metodologice fundamentale pentru formarea și dezvoltarea competenței lexicale, înțeleasă ca abilitatea elevilor de a utiliza adecvat și eficient vocabularul în diverse contexte de comunicare. În acest sens, utilizarea antonimelor (de exemplu: *iarnă – vară*, *frumos – urât*, *bine – rău*) constituie un procedeu didactic esențial în procesul de semantizare a cuvintelor, facilitând înțelegerea și fixarea sensurilor prin raportare la contrast.

Impactul acestor activități asupra dezvoltării elevilor este unul multidimensional. În primul rând, ele contribuie la activarea și îmbogățirea vocabularului, întrucât exercițiile de identificare a sinonimelor și antonimelor nu doar introduc unități lexicale noi, ci dezvoltă și capacitatea de inferare a sensului din context. Acest demers favorizează o consolidare mai eficientă a achizițiilor în memoria de lungă durată.

În al doilea rând, astfel de jocuri stimulează dinamismul cognitiv și creativitatea. Activități precum „Scara cuvintelor”, care presupun organizarea lexicală progresivă pornind de la o literă sau o silabă dată, ori exercițiile de formare a unor cuvinte noi din structura unui cuvânt-suport (de exemplu, *UNIVERSALĂ*), solicită flexibilitatea gândirii și rapiditatea reacțiilor, contribuind la dezvoltarea competențelor lingvistice într-un mod interactiv.

De asemenea, integrarea elementului ludic favorizează manifestarea unui spirit competitiv constructiv, care acționează ca factor motivațional intrinsec. Competiția, valorificată în mod echilibrat, determină implicarea activă a elevilor, oferind feedback imediat și stimulând dorința de autodepășire, fără a genera presiuni negative.

Totodată, aceste activități promovează învățarea activă, în cadrul căreia elevul devine participant direct la propriul proces de formare. Prin caracterul lor interactiv și atractiv, jocurile didactice reduc stresul asociat metodelor tradiționale și creează un climat favorabil exprimării libere și experimentării lingvistice.

Importanța acestor strategii este cu atât mai evidentă în etapele incipiente ale învățării limbii, când este necesară formarea unui fond lexical minim, indispensabil comunicării cotidiene. În acest context, jocul didactic facilitează acumularea rapidă și eficientă a vocabularului de bază, transformând procesul de învățare într-o experiență plăcută, motivantă și profund interactivă.

Jocurile de rol și simulările de situații cotidiene (de exemplu, *„La magazin"*, *„De vorbă cu un personaj de poveste”*) forțează elevii să utilizeze structuri gramaticale complexe și să respecte regulile de politețe și de alternanță a rândului la cuvânt.

În cadrul acestor activități, elevii sunt puși în situația de a utiliza structuri gramaticale variate și, adesea, mai complexe, concomitent cu respectarea normelor de politețe și a regulilor de interacțiune verbală, precum alternanța rândului la cuvânt. Astfel, procesul de învățare depășește nivelul reproductiv, orientându-se spre aplicarea funcțională a cunoștințelor în contexte apropiate de realitate.

Aceste demersuri didactice stimulează spontaneitatea verbală, gândirea flexibilă și capacitatea elevilor de a formula întrebări și răspunsuri coerente și logice. Prin implicarea activă în situații simulate, elevii își dezvoltă nu doar competențele lingvistice, ci și abilitățile sociale și pragmatice, necesare pentru participarea eficientă la interacțiuni reale. În același timp, caracterul interactiv al jocului facilitează învățarea prin cooperare și negociere de sensuri, contribuind la consolidarea competențelor de comunicare interpersonală.

Integrarea sistematică a jocurilor didactice în procesul instructiv-educativ a demonstrat efecte pozitive asupra performanțelor școlare ale elevilor. Mediul ludic și atmosfera relaxantă diminuează stresul și inhibițiile specifice situațiilor formale de învățare, favorizând implicarea activă și exprimarea liberă. În aceste condiții, chiar și conținuturile considerate dificile, cum sunt regulile gramaticale, sunt asimilate mai ușor, prin intermediul unei comunicări autentice și semnificative.

De asemenea, învățarea prin joc contribuie la creșterea motivației intrinseci a elevilor, transformând actul educațional într-o experiență atractivă și captivantă. Prin experimentarea directă a conceptelor studiate și prin implicarea emoțională în activitate, se asigură o mai bună fixare și transferabilitate a achizițiilor, ceea ce conferă durabilitate învățării. În acest sens, jocul didactic nu reprezintă doar o metodă complementară, ci un instrument pedagogic valoros, capabil să optimizeze procesul de formare a competențelor de comunicare și să susțină dezvoltarea globală a personalității elevului. Aceste activități încurajează spontaneitatea și capacitatea de a formula întrebări și răspunsuri logice, pregătind elevul pentru interacțiuni reale [5, p. 23].

Pentru ca un joc didactic să își atingă obiectivele pedagogice, acesta trebuie să respecte o structură riguroasă, care include scopul didactic, sarcina didactică, elementele de joc și regulile jocului. Desfășurarea propriu-zisă presupune etape precum introducerea în joc, explicarea regulilor, demonstrația, executarea jocului de către elevi și, în final, evaluarea rezultatelor [2, p. 70]. Săvulescu [4, p. 11] subliniază importanța argumentării și a structurii logice chiar și în formele ludice de comunicare, elemente care pot fi cultivate prin reguli bine definite.

Jocul didactic nu este doar o pauză de la învățarea „serioasă”, ci o metodă fundamentală prin care instruirea devine auto-instruire. În formarea competenței de comunicare orală, acesta oferă contextul ideal pentru exersarea limbajului în condiții de comunicare autentică. Prin integrarea sistematică a jocurilor didactice în procesul de predare-învățare-evaluare, cadrul didactic asigură o dezvoltare armonioasă a personalității elevului, pregătindu-l pentru cerințele unei societăți bazate pe comunicare și interacțiune eficientă.

Bibliografie:

1. MOLAN, V. *Didactica limbii şi literaturii române pentru învăţământul primar*. București: Editura Miniped, 2006.
2. Norel, M. *Metodica predării limbii şi literaturii române în învăţământul primar*. Braşov: Editura Art, 2010.
3. Pânișoară, I.-O. *Comunicarea eficientă*. București: Editura Polirom, 2006.
4. Săvulescu, S. *Retorică și teoria argumentării*. București: Editura Comunicare.ro, 2003.

5. VICOl, N., BEŢIVU, A. *Valorificarea metodelor active în evaluarea competenţei de comunicare orală a elevilor din clasele primare*. În *Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale*. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2019.